

Andrej Hostnik

Poletne počitnice pr' Janezov'c ali Kako smo pregnali divje prašiče

Pouk je šel proti kraju, stari smo bili enajst, deset in devet let, pričakovali smo konec šolskega leta, ko bomo odšli na obljubljeni počitnice na kmetijo k Hostnikovim v Podroje, kjer se je posestva držalo ime Pr' Janezovc. Počitnice pri bratrancih in sestričnah v Podrojah so bile druge po vrsti od treh zaporednih v mojem, oziroma našem osnovnošolskem otroštvu. Stric Beno brat našega ata nas je vsako leto za kakšen teden sprejel na svoj dom, da smo lahko spali na »podu« (senik) v senu in uživali v »mrvi«.

Prepričani smo bili, da smo pri njih v veliko pomoč in korist, vendar je bila resnica popolnoma druga, saj smo imeli bujno domišljijo in primestne razvade, ki na kmetih niso bile kaj prida uporabne. Nismo bili poredni, le neukrotljivi meščanski otroci, ki so za »silo« ločili tele od prašiča, ali plug od brane in želeli doživeti in videti vse naenkrat, sedaj in takoj. Strica in njegove smo oblegali z vprašanji, kot, da bi se vsul plaz. Imeti so morali kar precej potrpljenja in dobre volje, da so nas potešili z odgovori in »pošlihtali« preko dneva. Najbolje je bilo zvečer, ko smo z bratranci odhajali spat v seno, ker se ni bilo potrebno nič kaj preveč umivati in preoblačiti za spanje. Vsak je v seno izkopal svojo luknjo ali jamo, da se je videlo samo glave, ali še to ne. Če je zaradi sena malo »pikalo«, je bilo zanemarljivo, ker je bil užitek prevelik, da bi se ozirali na takšne malenkosti. Ob večerih, ko smo bili že vsak v svoji luknji, smo planirali dogodke za naslednji dan in se upijanjali z idejami, dokler nismo pozaspali. Zjutraj je vedno sledilo umivanje pri štirni, nato pa zajtrk za veliko mizo v kuhinji. Nekateri so odšli s stricem na travnik na »frišno« nakositi, drugi pa v »štalo« skidat' gnoj in nanositi nastilj, da je teta Ana na lepem in čistem pomolzla krave. Potem je sledilo še »futrhanje« (hranjenje) krav in jutranjih opravil je bilo konec. Dopoldne smo dobili pletveno delo v vinogradu ali njivi, vendar je bilo to le zaradi tega, da so pred nami imeli malo miru, saj smo se med pletjem bolj igrali, kot pa temeljito opravljali delo. Stricu je bilo vseeno, koliko in kako smo pleli le, da nismo preveč »potacali« pridelkov. Vmes smo nekajkrat pobegnili v »hosto« (gozd), ker smo že našli kakšen »užah« (razlog), se vrnili na delo in dočakali »južno« (kosilo), ki je bilo ponavadi okrog enih-dveh sredi dneva. Vmes je bila seveda obilna malica, kar se ne sme pozabiti povedat'. Po kosilu pa smo z bratranci in sestričnami skoraj vsak dan imeli proste aktivnosti povezane s kmetijstvom, toda ne vedno. Če je bila košnja, smo vse dni po ves dan bili na travnikih z grabljami in vilami. Vse obroke smo zaužili zunaj v senci in na svežem zraku, kot je bila tistikrat navada, če je bilo delo daleč od domačije. Ko je bila zadnja »fura«, je stric vse otroke naložil na seno na vrh voza in nas odpeljal domov. Imel sem občutek, kot bi se peljal z letalom, ker sem lahko z viška gledal na dogajanje pod seboj in si predstavljal, kako sem velik. Rad bi vstal in razprl roke, kot ptica krila, pa stric ni dovolil, da ne bi prišlo do vzleta in

pristanka na cesto, ali celo pod kolesa voza. Ko smo se pripeljali nad hlev, je bilo potrebno sprazniti voz in seno premetati na »pod«. Takrat smo bili uporabni vsi otroci, saj so vsake roke majhne in velike lahko nosile seno v hrambo. Starejši so uporabljali vile, mlajši pa roke. Stric je pa znotraj »razglihaval«. Ko se je napravila debelejša plast, je bilo potrebno seno potlačiti, kar je bilo za nas nagrada. Po senu smo lahko skakali (tlačili) le tisti, ki smo bili preko dneva dovolj pridni. Najbolj priden je lahko skakal ves čas spravila. Kako so nas znali »ponucat«. Večkrat smo ves dan tekmovali za pridnost, da smo lahko za nagrado skakali po senu, stric pa se je le skrivnostno smehljajal...

Neko jutro pa je stric potarnal, da so divji prašiči ponoči razrili del njive, kjer je rasla koruza. Njiva je bila na osamljenem kraju nad cesto in zelo blizu gozda, da so divji prašiči lahko nemoteno hodili na pozno večerjo. Ker niso bili vzgojeni in jedli na začetku njive, so navalili na sredino, ter tam pa tam obgrizli sadike, kot bi iskali najboljši in najokusnejši štok, vmes pa razrili zemljo, ter pomendrali prevrnjene in polomljene sadike. Naredili so tako razdejanje, da bi človek pomislil, da je bilo storjeno namerno. Pa ni bilo, ker prašiči so že po naravi res prasci... Stric se je s teto menil, kaj storiti, da ne bo naslednjo noč zopet prašičja veselica v njihovi koruzi. Teta je dejala, da bi postavili žično ograjo, na žico pa bi obesili žvenketajoče predmete in prazne konzerve, da bi se prašiči ustrašili hrupa in pobegnili. Rečeno, storjeno. Stric je našagal palice, jih »ošpičil«, naložil na »šajtrgo«, pripravil žeblje, sekuro in žico, nas poklical in odpravili smo se k njivi. Zabil je kole, ter napeljal žico, otroci pa smo na žico z vrvico obešali pločevinaste trakove in razne prazne konzerve po dve skupaj. Strašilno ograjo smo stestirali tako, da smo brenkali na žico, konzerve in kovinski trakci pa so povzročali hrup, ki naj bi nočne obiskovalce prestrašil in odgnal. Dan je šel h kraju, povečerjali smo in odšli spat. Nismo kar takoj zaspali, ker smo dolgo v noč modrovali o tem, kako bodo prašiči prestrašeni in z izbuljenimi očmi, ter z dolgimi koraki pobegnili, kar iz teh krajev, če ne celo iz države. Iz minute v minuto smo imeli že znanstveno fantastične predstave kako bo ponoči na njivi. Zjutraj smo se zbudili, opravili jutranja opravila, pozajtrkovali in čakali strica, da nam pove prašičjo dramo. Kmalu je prišel s sklonjeno glavo in z jeznim pogledom. Ker smo strica vsi vprašujoče pogledovali, se je nasmehnil in dejal, da so nočni pujsi podrli ogrado in obiskali drugi konec njive, ter ponovili delo od predvčerajšnjim. Dopoldne je minilo v razmišljanju in planiranju, kako pujsom preprečiti delati škodo. Stricu se je porodila ideja, da bi na njivi stražili in prašiče, če bi prišli pregnali s kričanjem in delanjem trušča s kakšnimi pomagali. Pričele so se nam porojevati ideje. Vprašali smo strica, če se lahko s čim opremimo, da bomo lažje povzročali hrup okrog njive. Dejal je, da lahko vzamemo s seboj kar želimo. Ker je na kmetih vse polno raznih starih in novih kosov orodja in opreme ni bilo težko nabrati »orožja« za pregon prašičev. Izbrali smo si prostor pred kaščo in pričeli prinašati opremo za strašenje pujsov. Imeli smo vsak svoj kup na katerih so bili kosi železa raznih vrst od okovja za vozove do orodja brez ročajev, tudi dolge žeblje in »klamfe« bi se našlo. Opremo smo pripravljali vse popoldne do pozne večerje. Stric nas je z

nasmeškom opazoval, ter nas spraševal, kaj nam bo vse to. Za vsak kos orodja beri orožja, smo imeli razlago, kaj bi z njim naredili divjemu prašiču. Stric je dejal, da se mu prašiči že močno smilijo, ker smo pripravili toliko opreme za strašenje in preganjanje. Imeli smo celo sekiro, nože, vile in motike. Jaz se prav spominjam, kako sem v mislih napičil prašiča na vile, ter hudimana pokončal in to ne enega, kar tri. Ker sem imel največ orožja, sem naenkrat postal močan in pogumen za tri. Z idejami smo vzpodbujali drug drugega, tako, da smo postali sila za pregon več deset prašičev, ne pa zgolj za enega ali tri. Bližal se je večer naša nestrpnost se je povečevala, sonce je tako počasi zahajalo, da je bilo res že dolgočasno, tema pa ni in ni hotela priti. Stric je predlagal, da gremo na stražo po polnoči, ko se vse umiri, mi pa smo želeli kar takoj za vsak slučaj, če bi danes prašiči prišli prej, da ne bi zamudili celodnevno načrtovanega pregona. Končno je ura pričela poravnati kazalce na dvanajst. Opremili smo se z orožjem in orodjem. Bilo je tako težko, da smo komaj nesli. Nekaj smo imeli zataknjeno za pasom, nekaj obešeno preko ram in nekaj v rokah. Šli smo v strnjeni koloni drug za drugim in poskušali korakanje opraviti »potihem«, vendar zaradi obilice opreme to nikakor ni šlo. Če bi nas kdo videl, bi pomislil, da se je zopet pojavil velik kmečki upor ali punt, toda hvala bogu, da nas ni nihče videl, ker bi si lahko mislil, da je stric malo prismojen, ker s seboj vodi tako veliko oboroženo četo. Prispeli smo na rob nad njivo in zavzeli strateške stražarske položaje. Polegli smo na trebuh, poleg sebe na obe strani v vrsto položili orožje in orodje, ter utihnili. Nastala je popolna tišina, le nekje v daljavi se je iz gozda tam pa tam zaslišala sova ali čuk. Vsi smo napeto in nepremično zrlji v temo, če se kje kaj premika. Bratranec, ki je dve leti starejši je s seboj imel fračo in kovinske matice namesto kamnov. Imel je namen pujsa zadeti v čelo, da bi ga omamil, nato pa hitro skočiti k njemu, ter mu zaviti vrat. Jaz sem imel pri sebi majhno sekirico, katero bi zagnal v pujsa, kot indijanec tomahavk, nato pa bi ga s helebardo (vejnik nasajen na dolgo palico) presekal na dvoje. Vsi smo v mislih jedli pečenko iz divjega prašiča, katerega smo sami ulovili. Stric je kot general potihem hodil od položaja do položaja nas pregledoval in preverjal, če smo v pripravljenosti. Da mu je bilo smešno vse to oboroževanje in priprave na stražarjenje, seveda nismo opazili, ker je bila želja po uspehu premočna in nismo imeli v mislih popolnoma nič drugega, kot le to, da polovimo divje prašiče. Moram še pojasniti, da je bila skoraj polna luna, da se ja kar dobro videlo, le sence so hodile sem in tja, ker je veter, ki je pihal proti nam, premikal koruzo in veje sadnega drevja, ter rahlo majal fižolove prekle. Iz gozda preko ceste se prično pojavljati premikajoče sence. Stric nas s prstom na ustnicah opozori na mir. Napeto zremo v temo, na približajoče se sence, ter krčevito in v polni pripravljenosti stiskamo orožje. Zasliši se lomastenje v koruzi. Stric še vedno ni dal znaka za napad. Šumenje in lomastenje v koruzi se je približevalo proti nam. Slišalo se je tudi nenavadno cviljenje, za kar smo pozneje izvedeli, da so to bili mladiči. Ravno, ko smo hoteli napasti se nekaj metrov od nas tik pod nami prikaže velika senca, ki glasno zarjove, da je šlo skozi ušesa. Meni je zaledenela vsa kri, nepremično sem obležal brez sape. Ko sem

lahko zajel zrak, sem najprej poskušal rešiti svoje življenje. Potrkljaj sem se nazaj, se bliskovito dvignil na noge in zdirjal po klancu navzgor malo po štirih in malo po dveh nogah. Ko sem se upehal, sem opazil, da mi sledijo prav vsi, le strica ni bilo nikjer. Hitro smo se pomirili in ojunačili. Ker strica ni bilo, smo pomislili, da so ga napadli prašiči. S strahom smo se odpravili na reševanje, ter drug drugega prepričevali, da se nismo preveč bali. Približali smo se njivi in s pogledi iskali strica, nakar izpred nas zopet skoči velika senca, ki povrh vsega še močno zarjove. Reagirali smo enako, kot pri prvem napadu, ter pobegnili domov. Ko smo vsi v en glas razlagali teti, da smo dvakrat napadli prašiče, se je hvala Bogu od nekod vzel tudi stric, ki mu ni bilo nič hudega, le hlače je imel malo umazane in blatne čevlje. Naslednji dan po zajtrku nam je stric zaupal, da so bile po prvem srečanju s prašiči z njive dve koloni bežečih senc. Ena v gozd, druga k Janezovc'. Pri reševanju pa se je stric skrnil v travo, nas počakal, ter zakričal, da nas je prestrašil, ker je vedel, kako junaški smo. Nato je s «šajtergo» odšel po naše orožje, katerega smo v navalu strahu pozabili, ter ga pobral, da ne bi med košnjo kaj prišlo med zobe pri kosilnici. Po počitnicah smo še dolgo in na široko razlagali prijateljem, kako smo junaško pregnali divje prašiče in stricu rešili koruzo.